

Av: Ulf Lonäs.

Publicerad i Brukshunden 3/2007

Doping - Djurskydd och fusk

En hund som är skadad eller sjuk ska inte tränas eller tävlas, och det ska inte vara tillåtet att kunna dölja detta på olika sätt.

Därför finns ett nationellt dopingreglemente som är gemensamt för all hundsport, och doping är ett regelbrott och betraktas som fusk.

När det gäller doping av djur är det hästsporten och främst trav- och galoppsporten som varit mer utsatt än ridsporten och hundsporten. Trav- och galoppsporten tar varje år över 3 000 dopingprov och ridsporten ca 300.

Hundsporten har hittills tagit ett fåtal prov varje år. Ett syfte med dopingprov är att med stickprovskontroller se till att karenstider för medicinering hålls, så att hundar som varit skadade eller sjuka inte startar för tidigt. Fusk och brott mot djurskyddet blir det om man, med en substans eller en viss metod, tillför hunden något för att dölja smärta, höja prestationsförmågan och uthålligheten eller dämpa något oönskat beteende.

Det är Djurskyddslagen, Djurskyddsförordningen och Djurskyddsmyndighetens (från den 1 juli Jordbruksverkets) föreskrifter som är grunden för ett dopingreglemente när det gäller djur. En viktig grundregel är att lagar och förordningar samt föreskrifter om doping gäller dygnet runt och både för djur som tränas för eller deltar i tävling. Många tror att dopingbestämmelserna bara gäller under tävling men så är det inte.

Nationellt dopingreglemente för hund finns att köpa hos SKK eller hämta hem från SKK:s hemsida. Det är gemensamt för hela hundsporten och gäller för SKK, SBK, Svenska Draghundsportförbundet, SDFS, och Svenska Hundkapplöpningssportens Centralförbund, SHCF.

(Draghundsportförbundet är medlemmar i Riksidrottsförbundet, varför deras dopingreglemente och regelverk också gäller.) Det är viktigt att alla som tävlar med hund har läst och känner till det som står i Nationellt dopingreglemente för hund.

När det gäller hanteringen av dopingärenden, rutiner och även regelverk kan det skilja något mellan SKK, SDFS och SHCF. Listan över otillåtna substanser är dock gemensam. För de som deltar i internationella tävlingar gäller det att också känna till det internationella regelverket för doping som kan skilja sig från det svenska nationella.

Det är arrangören av en tävling eller ett prov som bestämmer om och när dopingprov ska tas. Brukshundsklubbar, distrikt eller SBK/SKK centralt kan också beordra att dopingprov ska tas vid ett prov eller tävling. Den som beslutar om dopingprov ska också bekosta provet. Provtagare som genomför en dopingkontroll ska vara förordnad av organisationen. En tjänstgörande veterinär kan också besluta om och utföra provtagning.

I första hand vill man ha ett urinprov, men om detta inte går inom rimlig tid (kan vara timmar) tar man blodprov. I vissa fall tar man även hår- och nosprov. Det är sedan det analyserande labbet som avgör om man vill använda urin eller blod för analys när båda finns tillgängliga (t.ex. om urinmängden är för liten).

Provet fördelas vid provtagningen på ett A-prov och ett B-prov som båda skickas till analys. Protokollet i samband med provtagning ska skrivas under av den som ansvarar för hunden och innebär att man godkänner hur provtagningen gått till. A-provet analyseras av SVA i Uppsala. Om det är positivt skickas B-provet direkt till ett labb utomlands för verifiering av funnen substans.

Den Nationella Dopingkommissionen är en expertgrupp från SKK, SDSF och SHCF. Dess enda uppgift är att bedöma om ett analysvar ska betraktas som doping, otillbörlig påverkan eller inte.

Om kommissionen bedömer att det är doping och det gäller SKK eller SBK, t.ex. lydnad utställning, agility eller bruksprov, lämnas fallet över för utredning till SKK:s dopingkommitté. Därefter sker prövning av SKK:s styrelse som beslutar om vidare åtgärder. Det disciplinära ansvaret och den påföljd eller straff som döms ut, prövas sedan i vissa fall av SKK:s Disciplinnämnd. Inget dopingfall har hittills skickats vidare från styrelsen till SKKs disciplinnämnd för behandling.

Vid ett positivt dopingprov har hund och förare startförbud på alla tävlingar och utställningar under hela utredningstiden. Att utreda ett dopingärende inom SKK tar ofta 3 - 6 månader.

Det har bara varit tre dopingfall på svenska hundar de senaste åren. I samtliga fall har brottet mot dopingbestämmelserna bedömts som s.k. misstagsdoping. Så var det också med det senaste fallet på SM för Försvarsmaktshundar, där en bit av en chokladmuffins ställde till det. Domen innebar endast strykning av hundens resultat i tävlingen.

De straff och konsekvenser som kan bli aktuella vid ett positivt dopingprov är - strykning av resultat, avstängning mellan 3 och 24 månader, samt skyldighet att betala kostnaderna för provet och utredningen dock högst 10 000 SEK. Det kan även bli frågan om polisanmälan för misstänkt brott mot djurskyddslagen.

Ansvarig för hunden är den som fört hunden vid tillfället då provtagning sker. Vid utställning är det däremot den medlem som anmält hunden som är ansvarig.

I ett dopingärende är det viktigt att man förstår skillnaden på ansvar och skuld för ett dopingbrott. Ägaren eller föraren har alltid ett ansvar för att hunden under träning och tävling inte är påverkad av otillåtna substanser eller metoder. Det innebär inte nödvändigtvis att samma person är direkt skyldig till doping. Frågan om hur mycket skuld en person har eller ska ta på sig i ett dopingärende är inte alltid så lätt att avgöra.

Om en person medvetet tillfört hunden något för att höja prestationsförmågan är nog skulden enkel. Men vem har skulden för en hund som i skogen slickat på eller ätit något som innehåller ett dopingklassat ämne. Den där chokladbiten som treåriga dottern tappat i köket eller - ve och fasa - en tappad huvudvärkstablett?

Att träna och tävla en hund kräver egentligen att den ansvariga för hunden har en fullständig och omfattande kontroll på vad som händer med hunden dygnet runt för att undvika brott mot dopingbestämmelserna. En praktiskt omöjlig uppgift om hunden ska få vara hund och familjemedlem. Men det gäller att hela tiden ha full koll på dopingreglerna och veta vilka konsekvenser som kan uppstå i olika situationer.

Många gånger tänker man kanske inte på att något man gör med sin hund kan vara doping. En handbollspelare dömdes till ett års avstängning för att ha använt ett medel mot håravfall. Har du full koll på att ditt hundschampo, hundfoder eller hundgodis inte innehåller något som klassas som dopingmedel?

Det är själva förekomsten av en otillåten substans som räknas och inte vilken faktisk effekt substansen eller metoden haft. Mängden av en otillåten substans är i vissa fall heller inte intressant. En del ämnen är totalförbjudna och saknar således karenstid. Dessa är t.ex. alkohol, narkotikaklassade preparat och substanser med anabol (uppbyggande) effekt.

Självklart är det så att ett läkemedel eller en behandling får användas för ett djur som behöver detta. Därför finns karenstider för substanser och läkemedel. Alla typer av medicin och läkemedel är klassificerade med koder i ett register - ATC, Anatomical Therapeutical Chemical classification system. Här finns huvudgrupper och undergrupper som fått en viss karenstid.

För hund finns det fyra karenstider - 7 dygn, 14 dygn, 28 dygn och 6 månader. Karenstiden anger den tid man ansett att substansen inte längre har någon effekt räknat från dagen efter den dag man slutat att ge medicinen, samt för den tid som anses rimlig för att hunden ska ha tillfrisknat. I dopingreglementet finns endast en förkortad lista över läkemedel/substanser. För att veta karenstiden för ett visst läkemedel eller medicinsk substans bör man rådfråga en veterinär som med hjälp av boken "Fass Vet", som innehåller ATC-koderna, och dopingreglementet kan ge besked.

När det gäller naturläkemedel, naturmedel och homeopatmedel är karenstiden för hund alltid minst 14 dygn. Dessa medel kan dock innehålla substanser med längre karenstider eller otillåtna substanser, så det gäller att se upp.

Det är inte bara otillåtna substanser utan även otillåtna metoder som räknas som doping. Exempel på metoder som räknas till doping är alternativa behandlingsmetoder som TNS (Transkutan Nervstimulering) laser, ultraljud, akupunktur och kiropraktik. Karenstiden är minst 7 dygn efter avslutad behandling. Effekten av behandlingen måste också ha försvunnit helt. Bloddoping är förbjuden. Färgning eller någon annan påverkan av päls, hud eller nos är också förbjudet och räknas som doping. Detta gäller alla tävlingar och det är alltså förbjudet även i t.ex. agility, freestyle eller spår.

Att veta vilka produkter, substanser och ämnen som är dopingklassade är svårt om man inte kan använda ATC-koderna. En massa vanliga produkter som kaffe, te, choklad, bröd med vallmofrön, godis och diskmedel är bara några exempel som innehåller förbjudna ämnen vid en dopingkontroll. Diskmedel kan t.ex. innehålla alkoholer som är totalförbjudet.

Även produkter som används utvärtes kan tränga genom huden och ge utslag. Speciellt gäller detta olika typer av liniment där man måste vara extra noggrann. Smärtstillande salvor och medel som använts enbart på en person har oavsiktligt smittat huden genom händerna och gett utslag hos häst vid en senare dopingtest. Detta kan ske även på hund.

Se alltså upp med vad du ger hunden, och hur och med vad du behandlar din hund när den tränar och tävlar.

Lämpligt till ”stressrutor”/faktarutor/fotnoter

”Det är själva förekomsten av en otillåten substans som räknas och inte vilken faktisk effekt substansen eller metoden haft”

”Det är inte bara otillåtna substanser utan även otillåtna metoder som räknas som doping”

”En viktig grundregel är att lagar och förordningar samt föreskrifter om doping gäller dygnet runt”

